

car d'aquò era ben maïstre; / nulla dona c'e si mal
istre / non fo que, si el la preguès, / endesén no
 l'endomenguès», v. 328; conservo la puntuació i se-
 paració de mots amb què ho imprimeix l'ed. La-
 vaud-Nelly (sembla que s'hagi d'ajuntar i potser es-
 menar *el la* en *ella* o *ella-l*); reconec que (ara sense
 el context) no ho veig clar (i la trad. de Nelly em
 semblà tan vaga o desorientada que ja no en vaig
 pendre nota). És té la impressió que això és alguna
 altra cosa: *istre*, formalment, és més probable que
 sigui d'EXIRE, però com que el sentit resta obscur o
 ambigu (i potser no obscè, però fins és possible que
 maïstre sigui una alteració del copista per *maestre*,
 i que llavors la rima l'obligués a interpolar *istre*,
 en lloc d'*estre*), faig constar ací aquest passatge per a
 qui pugui i vulgui assegurar-se'n. — ² *AlcM* cita *estri*
 en dos autors de segona i tercera fila, dels anys
 1924 i 1928. Ben cert que no fou per obra d'ells que
 es propagà aquesta variant.

ESTRIA, pres del ll. *strïa* 'solc', 'estria'. □ 1.ª doc.:
 1803, Belv.

DERIV.: *Estriat* [doc. de c. al S. xvi, *DAG.*; 1803],
estriar, *estriadura*. Cf. *TRIAR*.

Estriament, *estriar*, V. *triar* *Estribanco*, *-ancat*, V.
espardenyà *Estribanelles*, V. *tribana* (*trepant*, *TRE-*
PAR) *Estribord*, V. *babord*

ESTRIBOT, 'dita o sortida incongruent o inesperada'
 (alterat per molts en *estaribot* o *estirabot*), pres
 del cast. ant. *estribote* o oc. ant. *estribot*, 'mena de
 composició en vers', sovint satírica, i de vegades ja 'frase
 escarnidora o entrebancadora'; mot d'origen incert,
 probablement provinent de l'Espanya central o occiden-
 tal, o de la lírica mossàrab, i derivat del cast., port.
 i moss. *estribo* 'estrep', 'punt d'arrencada d'una com-
 posició poètica' (cf. el cast. mod. *estribillo*, si bé ha
 canviat de valor literari). □ 1.ª doc.: S. XII, Guerau
 de Cabrera (*MzPi.*); S. XIV (*AlcM*); 1496 (*DAG.*).

El problema etimològic de gran importància implicat
 en la història d'aquest gènere, i d'aquest mot, el vaig
 deixar resolt definitivament (en l'aspecte lingüístic, els
 altres no són de la meua incumbència) en el meu arti-
 cle d'*Estudios MzPi.*, 1950, I, 30-9, i *DCEC* (ES-
 TRAMBOTE, poques adds. en el *DECH*). La meua
 argumentació és massa llarga i no cal reproduir-la ací
 per tal com és, en la part antiga, una qüestió més per-
 tanyent a la filologia luso-mossàrab-castellana i a la
 trobadoresca occitana que a la nostra, o a la italiana:
 fase posterior aquesta, però que també hi influí més
 que la pròpiament catalana; d'altra banda la meua tesi
 era convincent per a tothom que no tingués una bona
 als ulls; i en l'aspecte lingüístic hi ha hagut ben po-
 ques i dèbils objeccions,¹ altrament inspirades en qües-
 tions literàries (on l'aspecte lingüístic no passa gaire
 d'un pretext). Em limito, doncs, a completar les dades
 i història de les proliferacions del mot en el nostre
 lèxic modern.

L'extensió de sentit, des del camp literari al de la

fraseologia general, ja havia començat en castellà an-
 tic: Berceo l'usa en el sentit de 'frase insultant o es-
 carnidora', i l'autor del *L. de Alexandre* en el de 'rèp-
 lica que entrebanca o embarassa' (cites en l'article,
 notes 3 i 4).

La forma *estribot* en català, a part del seu antic va-
 lor literari, apareix encara algunes vegades en la llen-
 gua moderna, però ja aplicada en el sentit modern de
 frase de semblant caràcter. En una composició de
 MilàF, com era inevitable en ell, el valor vell i el nou
 apareixen alhora, parlant del Comte N'Arnau «un his-
 tòric molt entès --- més y més va trovant / escrits de
 molta importància, / que 'ns diuhen qui fou N'Ar-
 nau, / per què 'l poble no l'aymava, / qui fou aquella
 viudeta / com a lleal celebrada, / y fins qui féu l'*es-*
tribot / d'unes monges somiades» [... Sant Amanç /
 dotze monges tretze infants] (*Mossèn P. P.*, v. 39, ed.
 Gili, p. 318). Però fora d'això tenim pertot un oblit
 del passat literari: «és per axò qu'encara m'afalagava
 la llunyana possibilitat de que, al reveure'ns, saltés ab
 algun *estribot*, dels que 'n trobava precedents en la
 història de son geni llunàtic; per exemple, dient-me:
 — Sempre tens d'esser animal y criatura!», *MVayreda*
 (*La Puya*, VII, 126, 101). No hi ha raó ferma per
 creure que en el manteniment d'aquesta forma vagi in-
 fluïr la cultura literària de l'autor, car també a Eivissa
 s'ha mantingut «*estribot*: muletilla, dicharacho» (*Pz-*
Cabr.), en l'ambient més rústic i isolat que es pugui
 imaginar; i *AlcM* el cita en un escrit de 1921 referit als
 pastors ripollesos, i recull *estriboc* 'persona estrambò-
 tica' en el *Flamicell*.

És clar que en el S. XIX ja predominaven les formes
 fonèticament alterades. Primer hi hagué anaptixi, i així
 resultà *estaribot* (*DAG.*), que jo he sentit sovint a gent
 del Nord (est en el Cardener), però que no és
 recent car ja el trobem aplicat a una historieta en el
 S. XVII: «comptes vells, faules o *esteribots*: aniles fa-
 bulae, nugae ---» en el *DTo.* (s. v. *compte* ja en l'ed.
 de 1670 i crec en la de 1647). Altrament en general ja
 no és cap historieta de velles sinó la dita parado-
 xal, etc., cosa que no fou pas estrictament rústica, car
 és la forma que posa Ruyra en boca d'una dona de
 Blanes: «se m'aflaqueix com si li robessin la carn a
 grapats; ella que feia aquell goig, que enartava, tan
 grassoneta! I surt amb uns *estaribots*!... Redeu com
 s'és tornada! Hi ha dies que la dóna per rentar, i em
 tira al safareix els quadros, els llibres, les sabates...
 tot lo que li sembla brut» (*Pinya de Rosa* I, 163).

Després hi hagué metàtesi, és clar que ajudada per
 la influència d'*estirar*: és la forma barcelonina i de la
 major part del català central: el *DAG.* la documenta
 en una cançó política de c. 1820, però ja l'havia usada
 el B. de Maldà: «ha rigut de gana en alguns *estirabots*
 que hi entren per més amenisar dita història» (*Coll.*
 B. V., 245); i més tard se'n serví Verdager, parlant
 dels segles XVII-XVIII: «el llenguatge d'Ausiàs March
 ja no servia sinó per fer riure i per contar *estirabots*
 entre gent de bona jeia» (cita de Capdevila, en els
Diaris i Records de Coromines III, 341); també la usà
 el mateix Vayreda (i observem que aquesta vegada és